Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 16)

„Gazeta" ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 85.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Duminecă, 18 (30) Aprilie 1893.

Rĕsboiulŭ contra nóstră.

Braşovŭ, 17 Aprilie v.

Vĕdêndŭ, cum din tóte părţile duşmanii neamului nostru se ridică în contra nóstră cu furiă totŭ mai mare, şi cum guvernulŭ şi dieta pregătescŭ legĭ totŭ mai grele şi asuprităre pentru naţiunile nemaghiare; vĕdêndŭ, cum nu se mai ţine sémă nicĭ de trecutŭ, nicĭ de viitorŭ, ci numai de aceea, cum sĕ se sature poftele de domnire ale Ungurilorŭ, trebue sĕ dicemŭ: departe amŭ ajunsŭ în cei 26 de anĭ din urmă, de când ne aflămŭ sub ocârmuirea unguréscă de sine stătătóre!

Departe amŭ ajunsŭ, dér nu spre îndreptare, nu spre împăcare, nu spre pace.

Rĕsboiulŭ este, cu care ne întîmpină contrarii noştri pe tótă linia, — rĕsboiu în contra limbei şi a naţionalităţii nóstre; rĕsboiu în contra aşedămintelorŭ nóstre bisericescĭ şi naţionale; rĕsboiu în contra drepturilorŭ străvechĭ ale bisericei nóstre; rĕsboiu în contra datinelorŭ şi obiceiurilorŭ nóstre românescĭ.

Şi pentru ce suntemŭ atâtŭ de amarŭ rĕsboiţĭ?

Pentru-că, dice-se, aşa ar pretinde interesele şi binele statului.

Incă la 1868, când Ungurii erau conduşĭ şi sfătuiţĭ de bărbaţĭ de statŭ ca Deak, Eötvös ş. a., ei se mulţumiau cu rolulŭ de naţiă conducĕtóre, şi pe când căutau a-şĭ asigura predomnirea în cele curatŭ politice, recunosceau, că trebue sĕ li-se lase şi naţionalităţilorŭ diferite unŭ cercŭ de desvoltare de sine stătătorŭ, celŭ puţinŭ pe têrêmulŭ bisericescŭ şi şcolarŭ. Pentru statŭ cereau numai atâta, câtŭ li se părea de lipsă pentru uşurarea administraţiei.

De atuncĭ şi până acuma s'au schimbatŭ lucrurile atâtŭ de cumplitŭ, încâtŭ nu se mai ţine sémă de locŭ de principiile recunoscute în legile dela 1868; nu se mai ţine sémă de aceea, ca sĕ fiă respectatŭ cerculŭ de autonomiă bisericéscă şi şcolară, ce li-s'au lăsatŭ diferitelorŭ naţionalităţĭ ca terenŭ de liberă desvoltare, ci se pretinde, ca tóte drepturile autonome ale acestora sĕ fiă jertfite pretinsului interesŭ alŭ administraţiei publice de statŭ

Nu se mai mulţumescŭ adĭ Ungurii cu aceea, ca sĕ fiă naţiă conducĕtóre în statulŭ acesta de naţionalităţĭ, ci stăruescŭ ca statulŭ sĕ fiă maghiarŭ şi numai maghiarŭ, sĕ înceteze cu încetulŭ orĭ ce deosebire de naţionalitate şi astfelŭ dintr'unŭ statŭ de naţionalităţĭ, sĕ se facă unŭ statŭ naţionalŭ maghiarŭ.

Cumcă la acéstă ţintă nu sĕ póte ajunge, decâtŭ numai delăturândŭ şi nimicindŭ tóte drepturile, ce uşuréză desvoltarea deosebită a naţiunilorŭ nemaghiare, este lucru învederatŭ.

După unŭ regimŭ despoticŭ de 26 de anĭ, ajungêndŭ cu ajutorulŭ mincinosului constituţionalismŭ sĕ fiă ei atotŭ puternicĭ în conducerea destinelorŭ statului, contrarii noştri credŭ acuma, că a sositŭ momentulŭ ca sĕ delăture şi cele din urmă pedecĭ, ce le mai stau în cale pentru a'şĭ puté realisa planurile lorŭ de unificare şi contopire naţională. De aceea ei se încércă acum a zădărnici prin nouĕ legĭ şi autonomia bisericéscă şi şcolară a naţiunilorŭ nemaghiare, câtă mai rĕmăsese neatinsă de urmările triste ale rĕsboiului de rassă, ce l'au purtatŭ, mai alesŭ dela 1875 încóce, cu atâta patimă în contra nóstră.

Aşa trebue sĕ înţelegemŭ tendinţele şi scopulŭ, ce se urmăresce faţă cu naţiunile nemaghiare prin nouĕle proiecte de legĭ bisericescĭ şi şcolare, pe carĭ acuma stăpânirea le propune dietei unguresci.

E vorba ca totulŭ sĕ se concentreze şi sĕ se centraliseze în mânile stăpânirei maghiare, acum şi în cele bisericescĭ, după ce în cele politice suntemŭ atêrnătorĭ în tóte de voinţa guvernului din Pesta. Er câtŭ pentru proiectulŭ de lege şcolarŭ privitorŭ la regularea salariilorŭ învĕţătorescĭ printr'însulŭ se face unŭ pasŭ spre a aduce cu timpulŭ tóte şcólele nóstre în mâna stăpânirei unguresci. Cumcă acesta este scopulŭ finalŭ, a mărturisitŭ însu-şĭ ministrulŭ de instrucţiune publică.

In faţa acestei stărĭ de lucrurĭ, împrejurările fiindŭ şi adĭ atâtŭ de vitrege pentru noi, nu mai putemŭ spera şi nu ne mai putemŭ încrede în nimenĭ, *decâtŭ numai în noi înşi-ne şi în puterea voinţei şi a consciinţei nóstre românescĭ.*

Acésta este pavĕza, în care se vorŭ întrânge şi trebue sĕ se înfrângă săgeţile veninóse, ce le aruncă necontenitŭ asupra nóstră duşmanii românismului.

CRONICA POLITICA.

— 17 (29) Aprilie.

In sfêrşitŭ dieta unguréscă a începutŭ desbaterea asupra proiectului de lege despre **salarisarea învĕţătorilorŭ**, în şedinţa sa dela 26 Aprilie. Ministrulŭ de culte, contele Albin *Csáky*, ţinŭ o vorbire în care arătă scopulŭ ce-lŭ urmăresce prin noulŭ sĕu fĕtŭ, care pentru autonomia nóstră şcolară este unŭ adevĕratŭ desastru. Csaky dise între altele, că proiectulŭ acesta va influinţa în două direcţiunĭ, şi anume: la alegerea persónei învĕţătorului şi la controla ce-o va esercita guvernulŭ asupra procedurei disciplinare faţă cu învĕţătorii, carĭ primescŭ dela statŭ unŭ miserabilŭ ajutorŭ de 50 fl. pentru a se completa suma minimă de 300 fl. a salariului lorŭ. Dise mai departe d-lŭ Csáky, că n'a pututŭ sĕ stabilésca minimulŭ salariului cu 400 séu 600 fl., cum cere opoziţia, pentru-că confesiunile nu vorŭ puté sĕ dea atâta, şi prin urmare acésta ar însemna, că guvernulŭ voesce sĕ ia şcólele din mâna confesiunilorŭ şi *sĕ le prefacă în şcóle de statŭ.* O astfelŭ de politică în locŭ de a ajuta, numai ar strica causei. Elŭ încă ar dori aşa ceva, dér de-ocam-dată, din lipsa de mijloce bânescĭ, nu se póte. Vorbì apoi deputatulŭ *Kovacs* Iànos, care dise că nu e mulţămitŭ cu espunerile ministrului. Elŭ vré ca tóte şcólele din Ungaria sĕ fiă supuse imediatei controle a statului, ca sĕ nu se mai créscă copii în spiritŭ *„antinaţionale mayhiarŭ şi cu idei trădătore de patriă"* Cere decĭ ca guvernulŭ sĕ aducă nouĕ legĭ şi ordinaţiunĭ prin carĭ se pună la regulă pe confesiunĭ şi naţionalităţĭ. Desbaterea asupra proiectului continuă.

*

Lupta în adunările municipale **împotriva proiectelorŭ bisericescĭ** ale guvernului, continuă încă şi acum. Din Deva primirămŭ unŭ raportŭ mai lungŭ despre lupta ce-au purtat'o Românii în Congregaţiunea comitatului Huniadóra ţinută la 25 şi 26 Aprilie, contra politicei bisericescĭ. La propunerea comisiunei permanente, ca representaţiunea comitatului *Huniàdóra* sĕ primésca rescriptele comit. Budapesta şi Zemplin prin carĭ se aprobă politica bisericéscă a guvernului, protopopulŭ Vasilie *Damianu* din Bradŭ (Zarandŭ) a luatŭ cuvêntulŭ şi printr'o vorbire predată cu multă oratoriă a combătutŭ proiectele bisericescĭ ale guvernului, arătândŭ relele ce vorŭ isvorì din acéstă nefericită politică. Românii au votatŭ contra propunerei de mai susŭ. — Asemenea şĭ-au ridicatŭ glasulŭ împotriva reformelorŭ bisericescĭ ale stăpânirei unguresci şi Românii din *Maramureşŭ*, în adunarea generală comitatensă ţinută la 25 Aprilie în Sigetŭ Vicarulŭ românŭ Titŭ *Bidu*, printr'unŭ discursŭ bine alcătuitŭ a spulberatŭ tóte argumentele contrarilorŭ dovedindŭ, că nouĕle reforme ale guvernului vorŭ fi o calamitate pentru ţéră. La votare 32 Românĭ au fostŭ contra propunerei comisiunei permanente. — Nu mai puţinŭ bine şi frumosŭ s'au purtatŭ Românii din congregaţiunea comitatului *Aradŭ*, ţinută alaltăerĭ. După ce vorbiră câţĭva mamelucĭ şi slugĭ plecate ale guvernului, luà cuvêntulŭ pro-

FOELETONULU „GAZ TRANS."

Impĕrătésa cu stea de aurŭ în frunte.

A fostŭ ce a fostŭ... a fostŭ odată unŭ împĕratŭ şi împĕrătésa lui era aşa de frumósă, încâtŭ avea chiar stea de aurŭ în frunte. Dómne fălosŭ mai era împĕratulŭ de odorulŭ celŭ de împĕrătésă, ce avea! Şi le dĕdu Dumnedeu sfântulŭ o copiliţă, şi aceea încă avea stea de aurŭ în frunte, ca şi mamă-sa. Şi când era fata ca de 15—16 anĭ, móre împĕrătésa şi rĕmâne ea orfană, ér tată-so vĕduvŭ.

Multŭ au plânsŭ ei amêndoi după ea, dér mai cu sémă fata, că împĕratulŭ, dela o vreme prinse a umbla a peţi, dóră — dóră va afla undeva o muere, cum fu a lui, dér pace! Umblat'a ţerile lui tóte, dér muere cu stea de aurŭ în frunte nu a aflatŭ nicăirĭ. Decĭ veni acasă supĕratŭ, mai supĕratŭ de cum plecase.

Fata gândia, că tatălŭ sĕu e supĕratŭ de părere de rĕu după mumă-sa, nu scia pricina supĕrărei lui. Decĭ prinse a-lŭ mângăia, rogu-te. Dér tată-s'o îi rĕspunse: înzadar mĕ mângăi tu, draga mea, că până n'oiu da de o muere cum fu mumă-ta, eu nu mĕ potŭ mângăia, fără déca tu vrei sĕ nu mĕ mai vedĭ supĕratŭ, hai de te mărită după mine.

—Vai, dér ce stĕtuşĭ a dice, tată? Nu scii că-i pĕcatŭ de mórte a şi gândi aşa ceva? Eu, fiica dumitale, sĕ-ţĭ fiu nevastă?! Una ca asta nu s'a mai pomenitŭ de când e lumea!

—Ba, că tu-mĭ vei fi nevastă!

—Ba, că una ca asta n'a fi, până nu-ţĭ vei face opincĭ de fierŭ şi bâtă de oţelŭ şi căciulă de aramă şi-i bate ţerile tóte de ţi-s'a toci băţulŭ, şi prin opincĭ ţi-orŭ eşi degetele şi prin căciulă pĕrulŭ. Décă umblândŭ atâta nu ai afla muere pe plăcere, vino acasă şi m'oiu gândi ce-i de făcutŭ.

Şi şi a făcutŭ împĕratulŭ bâtă de oţelŭ, opincĭ de ferŭ şi căciulă de aramă şi s'a luatŭ la drumŭ, du-te, du-te, până i-s'a tocitŭ băţulŭ de era numai câtŭ un rĕsteu şi prin opincĭ îi eşiau degetele picióreloŭ, ér prin căciulă pĕrulŭ, — şi muere, cum fusese împĕrătésa, n'a mai aflatŭ, şi s'a întorsŭ acasă nĕcăjitŭ şi supĕratŭ şi a disŭ: Fiica mea, trebue sĕ mĭ fiĭ nevastă, că altŭ modru nu este.

— Dacă-i aşa, tată, lasă sĕ-mĭ facă de nuntă trei haine, una de aurŭ, una de argintŭ şi una de lemnŭ, şi când vorŭ fi gata, de mi-s'or vîji, fiă ce a vré Dumnedeu.

Şi poruncì împĕratulŭ la unŭ aurarŭ şi la unŭ argintarŭ şi la unŭ lemnarŭ, şi în rĕstimpŭ de trei dile hainele fură gata şi le aduseră de le cercà fata împĕratului şi i se vijau tare bine.

— Acum, dise împĕratulŭ către fată-sa, mâne ne cununămŭ.

Aşa sĕ fiă, dise fata, numai adĭ culcă-te şi te odihnesce, că eu mĕ punŭ sĕ spĕlŭ vasele cele de nuntă.

Şi se culcà împĕratulŭ şi adormì, ér fata se puse în bucătăriă şi trase prin tórtele vaselorŭ o sfóră lungă şi la unŭ capĕtŭ alŭ sfórei legà o mâţă şi la celaltŭ capĕtŭ altă mâţă şi ea se cam mai duse dorului, că dóră până fusese tată-so în peţite, ea avuse peţitorŭ pe feciorul Impĕratului-roşu. Ea-i spusese după ce umblă tată s'o, ér elŭ încă o învĕţase, că de n'a fi altŭ modru, sĕ se facă că se învoesce, apoi sĕ fugă la elŭ, că grija lui va fi mai departe.

Aşa şi făcu, că ea se duse aţă la curţile împĕratului roşu, cu cele trei haine de mirésă, ér mâţele tótă noptiţa făcură tălălău cu cele vase, încâtŭ împăratulŭ credea, că fata lui le pune în rêndŭ pentru diua cununiei.

Când se sculà diminéţa şi vĕdù ce-i şi cum, îşĭ trăgea pĕrulŭ din capŭ de nĕcasŭ. Acum ia-o de ai de unde? Căutatu-o-a prin vecinĭ în totŭ satulŭ, căutatu-o-a prin satele vecine, dér nime nu-i putea da sémă de ea.

La unŭ anŭ de dile audi elŭ, că feciorulŭ împĕratului roşu i-a amăgit'o; decĭ îşĭ puse în gândŭ sĕ facă o nefăcută. Că draculŭ, când n'are ce lucra, dă pĕcătoşilorŭ de lucru. Decĭ ce se gândi elŭ, ce nu se gândi, destulŭ că într'o bună diminéţa plecà la drumŭ, îmbrăcatŭ în haine de domnŭ mare, dér nu în haine